

Handläggare: Ulf Adaktusson
Telefon: 50829808

Till
Kommunstyrelsen

Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling

Redovisning av uppdrag i budget 2012

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

1. Förslag till "Handlingsplan för ökad insamling, av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling", bilaga 1, godkänns.
2. Stockholm Stadshus AB uppmanas utreda förutsättningar och kostnader för en ökad förbehandlings- och mottagningskapacitet i Henriksdal i enlighet med handlingsplanens intentioner.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas uppdra åt Micasa Fastigheter i Stockholm AB att utarbeta en investeringsplan för fastigheter aktuella för utökad matavfallsinsamling i enlighet med handlingsplanens intentioner.
4. Stockholms Stadshus AB uppmanas uppdra åt Skolfastigheter i Stockholm AB att utarbeta en investeringsplan för fastigheter aktuella för utökad matavfallsinsamling i enlighet med handlingsplanens intentioner.
5. Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att återkomma med ett inriktningsbeslut för en sorteringsanläggning i enlighet med vad som framgår av handlingsplanen.
6. Kommunstyrelsen ges i uppdrag och Stockholm Stadshus AB uppmanas identifiera de praktiska och juridiska åtgärder som behöver vidtas för att överföra ansvaret för mottagning och förbehandling av matavfall till Stockholm Vatten AB i syfte att öka mängden biogas och växtnäring samt utreda överföring av ansvaret för mottagning och förbehandling av matavfall från trafik- och renhållningsnämnden till Stockholm Vatten AB med beaktande av de åtgärder som identifierats i handlingsplanen.
7. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att beakta investeringsbehov i budgetarbetet.

Irene Lundquist Svenonius
Stadsdirektör

Staffan Ingvarsson
Biträdande stadsdirektör

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tillsammans med Stockholms Stadshus AB arbetat fram en handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling. Handlingsplanen föreslår åtgärder för att möta kommunfullmäktiges uppdrag om att nå det nationella insamlingsmålet för matavfall. Handlingsplanen föreslår både åtgärder och mål, både inom taxekollektivet och stadens egna verksamheter. Handlingsplanen identifierar investeringsbehov om 243,9 mnkr, vilket om de genomförs kommer att medföra höjd taxa för avfallskollektivet med 105,3 mnkr, motsvarande 23 procent.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2012 att staden ska höja ambitionen när det gäller matavfallsinsamling i syfte att öka tillgången av biogas i regionen. I budgeten konstaterades samtidigt att staden ska ha som inriktning att påbörja en utökad insamling från såväl privathushåll som storhushåll och ska sträva efter att nå det nationella målet avseende insamling av matavfall.

Kommunstyrelsen och Stockholm Stadshus AB gavs i uppdrag att utreda hur målet ska nås och när målet ska vara uppnått samt presentera en handlingsplan för måluppfyllelse. Planen ska klargöra vilka eventuella investeringar, förändringar i organisations- och incitamentsstrukturer samt driftskostnadskonsekvenser en måluppfyllelse kräver. Utredningen ska slutföras under det första kvartalet 2012 och ärendet om påbörjad, utökad insamling inklusive organisations- och incitamentsstrukturer ska behandlas under första halvåret 2012.

Arbetet med handlingsplanen påbörjades med målet att 40 procent av det tillgängliga matavfallet skulle samlas in till 2015. Handlingsplanen har sedermera uppdaterats efter de målformuleringar som återfinns i kommunstyrelsens förslag till budget för 2013, nämligen att 50 procent av matavfallet ska samlas in till 2018.

Ärendet

Handlingsplanen för ökad insamling av matavfall för biologisk behandling beskriver hur stadens arbete med matavfallsinsamling ser ut idag, vilka åtgärder som föreslås vidtas för att målet ska nås, samt vilken roll och uppdrag stadens

egna nämnder och bolag förväntas ha under perioden fram till och med 2018. Handlingsplanen innehåller därmed både förstudie, utredning och åtgärdsförslag.

För att svara upp mot det nationella insamlingsmålet konstateras i handlingsplanen att 48 000 ton matavfall ska samlas in årligen. För att nå detta mål krävs följande:

Sammanfattning förslag

För att uppnå målet om 48 000 ton matavfall krävs följande

1. att samtliga nuvarande insamlingsmetoder och optisk sortering används
2. att minst 83 procent av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamling
3. att restauranger och storkök med fler än 25 portioner per dag har matavfallsinsamling (obligatorisk anslutning)
4. att minst 60 procent av villahushållen har matavfallsinsamling
5. att minst 35 dagligvaruhandlare ansluts
6. att en optisk sorteringsanläggning etableras i Stockholm
7. att behandlingskapacitet för matavfall säkras
8. att taxan anpassas till de ökade kostnaderna som matavfallsinsamling och behandling medför, (23 procent ökad kostnad jämfört med 2013)

Insamling av matavfall

Insamlingsmålet bygger på att 83 procent av flerbostadsfastigheterna ansluts till matavfallsinsamling och att 60 procent av villahushållen ansluts. Detta kan främst åstadkommas genom en förändring av taxekonstruktionen vilken kommer att premiera utsortering.

Optisk sortering

Vid sidan av befintliga system för matavfallsinsamling föreslås ett system med optisk sortering införas. Systemet bygger på att hushållsavfallet läggs i skilda påsar av olika färg. Varje typ av avfall (fraktion) har sin egen färg på påsen t.ex. grön påse för matavfall och vit påse för övrigt hushållsavfall. Påsarna läggs sedan i samma kärl. Systemet kräver en begränsad insats från kunderna och kan kombineras med moderna maskinella lösningar. Lösningen kräver att en sorteringsanläggning byggs i Stockholm. Handlingsplanen föreslår att en sådan anläggning bör ägas av staden för att säkra tillgången på framtida kapacitet. Driften av anläggningen bör upphandlas. I handlingsplanen föreslås anläggningen byggas inom Högdalens industriområde.

Avfallstaxa

Med förslaget om insamling och behandling av 48 000 ton matavfall beräknas kostnaden öka med 105,3 mnkr, vilket motsvarar en taxehöjning med 23 procent jämfört med 2013 års taxeuttag.

Taxan föreslås vara utformad så att insamling av matavfall för boende är frivillig men för restauranger som serverar fler än 25 portioner per dag föreslås ett obligatorium. För övriga ska utformningen dock vara så att de som inte väljer att sortera ut matavfallet får en avsevärt högre taxa jämfört med de som väljer att sortera.

Behandlingskapacitet

I Stockholm Vatten AB:s Henriksdalsanläggningar finns teknisk kapacitet att röta hela den aktuella avfallsmängden och det finns även möjligheter att på sikt utöka mottagningen ytterligare. Huvudalternativet är därför att utnyttja Henriksdals Reningsverk för behandling av hela den aktuella avfallsmängden. Dock måste uppgraderingsanläggningen byggas ut. För att kunna ta emot hela mängden matavfall för biologisk behandling måste även tillstånd enligt miljöbalken sökas.

Egna verksamheter

Stadens egna nämnder och bolag ska enligt handlingsplanen vara ett föredöme ur matavfallsinsamlingssynpunkt genom att samtliga verksamheter som hanterar livsmedel som del av verksamhetsuppdraget ska ha matavfallsinsamling. Dessutom ska nämnderna och bolagen i en väsentlig del bidra till att insamlingsmålet om 48 000 ton matavfall nås. Handlingsplanen föreslår sammantaget mål som berör 25 nämnder och bolagsstyrelser.

Kostnader

Den utökade matavfallsinsamlingen för med sig både ökade och minskade kostnader som kommer att påverka taxan. De kostnadsdrivande åtgärderna dominerar:

	Investering	Kostnadspåverkan
Förbränning		-17 936 000
Optisk sortering	158 125 000	36 000 450
Förbehandling	75 000 000	10 120 000
Rötning		16 992 000
Påsar		28 829 915
Kärl villa	10 800 000	2 241 000

Insamling villa		9 782 568
Insamling flerfam fast		31 625 000
Insamling rest		-12 288 000
Summa	243 925 000	105 366 933

Kostnaderna bygger på handlingsplanens förslag till åtgärder och hanteringen av dessa. Kostnadspåverkan motsvarar en taxeökning med 23 procent.

Investeringskostnaderna för stadens egna skolor och förskolor är svårare att beräkna. Dessa kostnader kommer att variera på grund av de objektens olika förutsättningar och behov av lösning. Dessa förutsättningar måste klarläggas i ett fortsatt utredningsarbete. Handlingsplanen utgår från att en kombination av nya moderna, maskinella system kommer att användas tillsammans med billigare traditionella kärllösningar initialt. Totalt uppskattas mellan 50 och 100 mnkr behövas investeras i skolors och förskolors infrastruktur för att erhålla moderna och maskinella avfallslösningar. En initial investering inom resultatbudgeten avseende ”kvarn till tank”- lösningar på de mest lämpande objekten om 50 mnkr kommer med en avskrivningstid på tio år och tre procents internränta principiellt kunna rendera i hyreshöjningar med initialt 6,5 mnkr per år. Denna totala hyreshöjning ska ställas i relation till de totala årliga hyreskostnaderna om cirka 1,2 mdkr.

Ytterligare utredningar

I handlingsplanen konstateras att ytterligare utredningar kommer att behöva genomföras under det att åtgärdsförslagen iscensätts. Även om handlingsplanen lämnar förslag på lösningar som av olika skäl är att föredra återstår mycket i form utredningar, tillståndprocesser etcetera.

- Anläggning för sortering med Optibag-teknik:
 - ägandeform av anläggningen, staden alternativt annan aktör gör investering i anläggningen
 - lokalisering av anläggningen
- Taxekonstruktion på detaljerad nivå för de olika insamlingskategorierna så att den blir styrande för de olika kundkategorierna
- Logistik för parallella system i staden.

- Ändringar i föreskrifter så att de överensstämmer med insamlingsystem.
- Juridiska möjligheter för samarbete mellan trafik- och renhållningsnämnden och Stockholm Vatten AB för behandling av matavfallet.

Ärendets beredning

Ärendet är berett av förnyelseavdelningen vid stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret har tillsammans med Stockholms Stadshus AB tagit fram ett förslag till handlingsplan för insamling av matavfall för biologisk behandling. I syfte att erhålla både det breda perspektivet och djup spetskompetens har sju förvaltningar och sju bolag varit knutna till arbetet med handlingsplanen. Förutom stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB har trafikkontoret, Stockholm Vatten AB, Micasa, SISAB, Stockholms Hamn AB, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, Spånga- Tensta stadsdelsförvaltning, fastighetskontoret, miljöförvaltningen och utbildningsförvaltningen samt de tre bostadsbolagen, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder och AB Familjebostäder deltagit i arbetet.

Handlingsplanen utgår från stadens miljöprogram 2012 -2015, stadens avfallsplan, nationella avfallsplanen och miljö kvalitetsmålet ”En god bebyggd miljö”.

Handlingsplanen är uppdelad i avsnitt- nulägesbeskrivning, åtgärdsförslag samt insatser från egna verksamheter. Åtgärdsförslagen i avsnitt tre fokuserar på taxekollektivets insatser och avsnitt fyra ägnas åt stadens egna verksamheter där livsmedelshantering ingår som en del av verksamhetsuppdraget.

Handlingsplanen är ambitiös, både i åtgärdsförslagen och i målformuleringarna. Stadens egna nämnder och bolag ges en nyckelroll för att möta upp ambitionen att nå det nationella insamlingsmålet.

Stadsledningskontoret kan konstatera att handlingsplanen förhåller sig till det nationella målet för insamling av matavfall, 50 procent av matavfallet ska samlas in för biologisk behandling före 2018 års utgång. Målet innebär en betydande ambitionshöjning men får anses som realistisk mot bakgrund av de insatser som stadens nämnder och bolag beskriver i handlingsplanen. Enligt Avfall Sverige AB, den svenska intresse- och branschorganisationen inom avfallshantering och återvinning, bedöms processen med införande ta mellan tre till sex år av denna form av storskalig matavfallsinsamling. Projektets tidsutdräkt får därmed också anses vara realistiskt och har utrymme för kommande tillståndsprövningar.

Handlingsplanen är förenad med nödvändiga investeringar. Investeringarna kommer i begränsad omfattning beröra stadens resultatbudget, det mesta hanteras inom ramen för taxekollektivet i form av en taxejustering. Vissa åtgärder inom skola och förskola kommer dock att falla ut i form av hyreshöjningar för stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden. Stadsledningskontoret bedömer dock att dessa hyreshöjningar aggregerat, med marginal kommer att understiga en halv procent.

Trafiknämnden föreslås i ärendet uppdras att ta fram ett inriktningsärende för en sorteringsanläggning. I samband med ärendets behandling i kommunfullmäktige bör trafiknämnden/avfalls investeringsbudget tillfälligt justeras så att denna motsvarar nämndens åtaganden enligt handlingsplanen, Vad gäller etablerandet av förbehandlingsanläggning uppmanas trafiknämnden beakta budgetförslaget för 2013 där staden gärna ser att privata intressen etablerar sig. Trafiknämndens prövning av sådana förutsättningar ska ske i samarbete och i samförstånd med Stockholm Vatten AB. Prövningen ska bygga på att optimala förutsättningar för ekonomiska, miljömässiga och logistiska lösningar uppnås samtidigt som tidplanens integritet upprätthålls.

Framtagandet av handlingsplanen bygger på förutsättningar och kommunal rådgighet/ansvar för avfall i allmänhet och matavfall i synnerhet som råder idag. Handlingsplanen har inte haft möjlighet att ta hänsyn till omvärldsförutsättningar som kan komma att ändras genom det så kallade "frivalet" eller den nyligen presenterade avfallsutredningen när volymer och dimensionering för kommande anläggningar har beräknats. Stadsledningskontoret noterar att förslagen i avfallsutredningen kan komma att krympa målet för stadens matavfallsinsamling från 48 000 ton till 34 000 ton sett utifrån vad som kan räknas som tillgängligt matavfall för kommunen ur *ansvarssynpunkt*. Vidare innehåller avfallsutredningen förslag om att kommunen övertar ansvaret för förpackningsmaterial. Om detta förslag blir verklighet bör det beaktas när volym och teknik prövas för handlingsplanens sorteringsanläggning.

Stadsledningskontorets menar avslutningsvis att förslaget till handlingsplan bärs upp av en rad väl avvägda insatser, att tidplanen är realistisk och att dess genomförande placerar Stockholm i framkant ur kretslopps- och hållbarhetssynpunkt, både nationellt och internationellt.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen i upprättande av budget för staden beaktar handlingsplanen i fråga om mål och aktiviteter som bidrar till måluppfyllelse.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling tillsammans med stadsledningskontorets förslag till uppdrag godkänns.